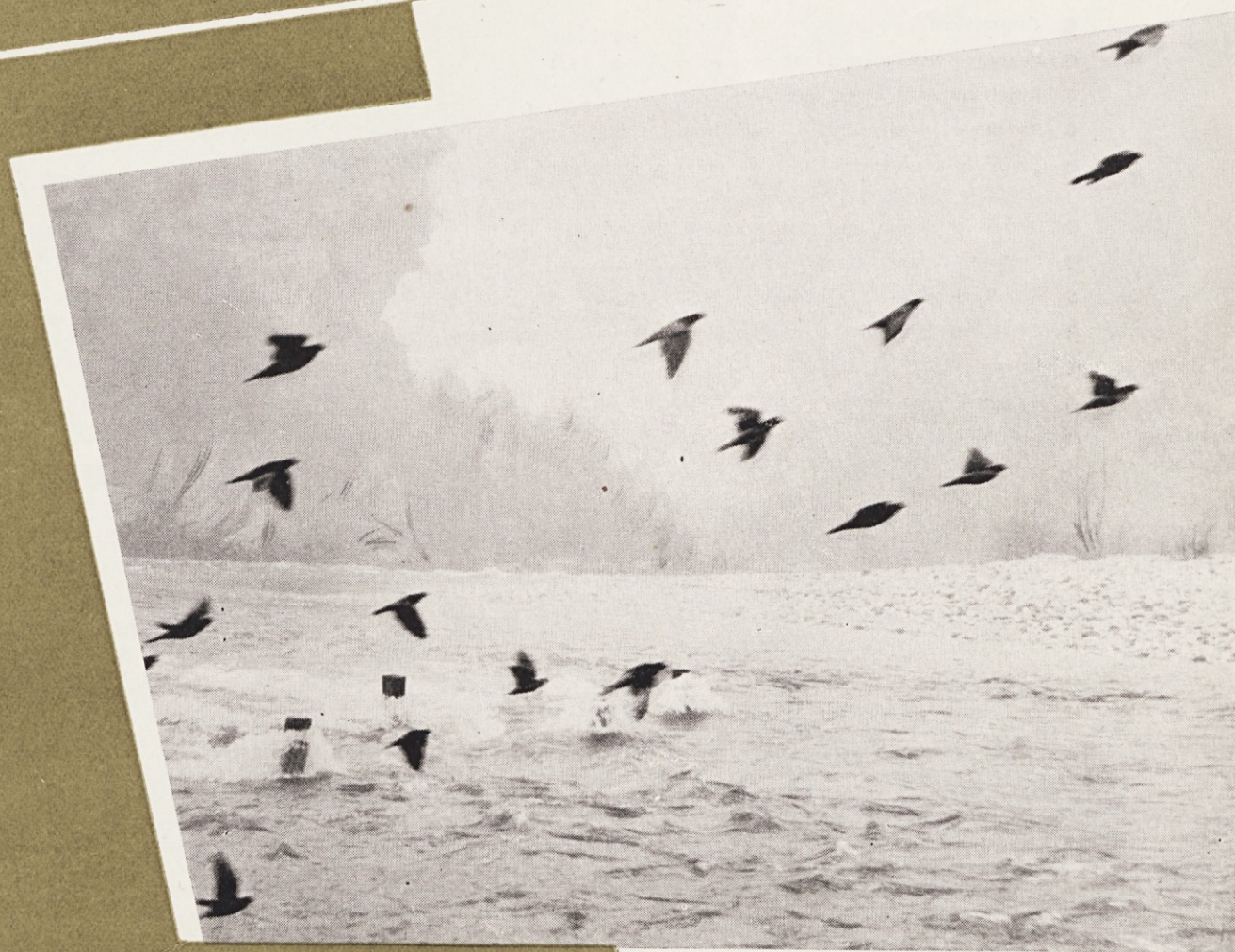

Sava

GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE
GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANJ

1960-6

V S E B I N A

- Nekaj o velikem stavkovnem gibanju pred 24. leti na Gorenjskem – Tone Razdrh
- Obisk iz Maroka – Janez Gove
- Mladina Inteksa med nami – Vinco Janša
- Pred otvoritvijo obrata na vrhniki – Stane Razdrh
- Vrnili so nam obisk – Stane Razdrh
- Tega gotovo še ne veste – Marko Štuhec
- Naši avtoplašči si utirajo pot na svetovni trg – Marko Štuhec
- Direktor Makso Mikuš v pokoju
- Pri brigadirjih v Lenartu – Lojze Zalar
- Reklama osvaja tržišča
- Označevanja avtoplaščev – Srečko Zalokar
- Uspehi HTZ so na dlani – Jože Tonejc
- Zanimivosti
- Poglejmo uspehe racionalizatorjev – Slavko Solar
- Deset vprašanj za en odgovor
- Avtoplašči brez zračnic – ing. Drago Smodiš
- Življenje v našem počitniškem domu v Crikvenici – Alojzija Planinšek
- O naši strokovni knjižnici – Joško Horvat
- Ureditev delovne in posebne dobe – Janko Bajd
- Zgledi vlečejo – Silvo Mravlje
- Začeli smo z množično športno dejavnostjo v kolektivu –
- Križanka
- Za smeh in razvedrilo

Nekaj besed o velikem stavkovnem gibanju pred 24. leti na Gorenjskem

Današnja stvarnost v socialistični Jugoslaviji kaže, da je delavski razred Slovenije in Jugoslavije dosegel tiste cilje, za katere se je boril že dokaj let.

Delavska gibanja so bila v zgodovini tista sila, ki je stremela za vzpostavitev novih neizkoriščevalskih odnosov med ljudmi. Uspehi in rast moči delavskega gibanja so dajali vzpodbudo vsemu naprednemu gibanju, jih združevali in branili pred takratnim izkoriščevalcem — delodajalcem.

Zaradi naprednih mnenj ter zahtev po delavskih zaupnikih, takratni kapitalisti zaupnikov niso hoteli sprejeti, ko so zastopali stavkajoče delavce. Zaradi neupoštevanja pogodbe stavkovnih odborov za zvišanje mezd in skrajšanje delovnika na 8 ur, se je velika tekstilna stavka razširila po vsej Sloveniji in Jugoslaviji, Kranju, Trzinu, Ljubljani, Mariboru, Celju itd. To je bila velika nevšečnost in izguba za delodajalce, kakor tudi političen problem takratne fašistične vlade.

Takratna velika tekstilna stavka, kakor tudi ostala stavkovna gibanja v Jugoslaviji, je obranila osnovne pravice delavskega razreda. Takratni oblastniki z dr. Korošcem ter ostalimi klerofašisti so na vso moč skušali ustaviti val napredno mislečega proletariata, tako da so organizirali vlake orožnikov ter takratnih domačih hlapcev, da so nečloveško ravnali s stavkajočimi in jih pretepali z gumijevkami.

Kljub taki veliki premoči pa niso odvezli revolucionarnega duha stavkajočim. Še z večjo zavestjo so vztrajali pri svojih zahtevah in ponekod z njimi tudi uspeli. Po končani stavki v Kranju in drugod so tedanji kapitalisti temeljito čistili organizatorje in stavkajoče ter jih metali na cesto. S tem pa so spravljali družine v neznošen socialen položaj.

Zaradi krutega početja takratne klerofašistične oblasti je vsa napredna javnost stopila na stran stavkajočih delavcev in jim moralno in materialno pomagala.

Ta veliki revolucionarni polet delovnih množic je bil eden temeljnih kamnov naše socialistične revolucije.

V tistem času je bil socialni gospodarski položaj delavcev in kmetov neznošen, mezde nizke, velika brezposej-

GOVC JANEZ

OBISK IZ MAROKA

Mladinska organizacija našega kolektiva je imela pred nedavnim v gosteh delegacijo maroške mladine.

Prišli so iz daljne črne Afrike, da spoznajo, kako dela mladina v novi Jugoslaviji in da vidijo, kako se lahko dvigne država iz skrajne zaostalosti v močno industrijsko in kulturno državo.

»Kaj vas najbolj zanima?« sem vprašal mladega Abuda, ki je ves čas zamišljeno spremljal ogled naših tovarniških prostorov. »Kaj me zanima?« je začudeno vprašal in nič ni čudnega, če se mu je vprašanje zdelo smešno, kajti zanima jih vse, prav vse.

»Ta industrija, ti lepi kraji in ljudje. Ne morem se načuditi temu napredku, kajti Jugoslavijo sem poznal od sedaj samo iz knjig. Močno sem si želel, da bi si jo lahko ogledal, toda skoraj nič ni tistega, kar sem našel v knjigah; vse je lepše, večje...«

»Toda tudi mi bomo imeli tako industrijo,« pripomni njihov vodja, »kajti vaša in naša država imata veliko skupnega.«

Veliko imamo skupnega, to je res in želimo jim, da bi oni dosegli še večje uspehe pri izgradnji svoje domovine.

»Da, to je prvo,« je dejal vodja delegacije. »Zgraditi novo, lepše, da s tem izginejo še zadnji sledovi tistih časov, katerih se naši prijatelji iz Maroka tako neradi spominjajo.«

Po ogledu tovarne je mladinska organizacija tovarne »Sava« pripravila skupen razgovor. Vsi smo mislili, da se bodo naši prijatelji zanimali predvsem za delo delavskega sveta, kako upravlja pri nas vsak član kolektiva. Toda njih ne zanimajo ta vprašanja, glavne so za njih številke. Čudijo se besedam ing. Turzanskega, ki jim govori o že storjenem delu, predvsem pa se zanimajo za prihodnost, kajti to je tudi

nost, na kmetijah nedosegljivi davki. Veleposestniki so na račun velikih dohodkov odkupovali od malih kmetov zemljišča. Tako je ogromno malih kmetov prišlo na beraško palico. Ogromno število ljudi je moralo iti v tujino iskat kruha.

Po neznošem izkoriščanju je naša KP vodila veliko politično borbo proti strankarstvu ter učila delavski razred.

Svetovna gospodarska kriza od leta 1929 pa do 1933. leta je močno pretresla svetovno gospodarstvo. Resno je prizadela tudi Jugoslavijo, ker je bila tipično agrarna dežela. Ta kriza je zastrila gospodarska nasprotja takratnega sistema, ker proizvodjalne sile niso bile v skladu s proizvodjalnimi odnosi. To je bil čas neprestanih trenj, čas osvobodilnih gibanj kolonialnih narodov, nacionalnih gibanj, revolucij in vojn med kapitalističnimi državami za novo razdelitev sveta.

njihov čas, čas v katerem bodo tudi oni stopili na novo — lepšo pot.

In zopet se oglasi vodja maroške delegacije: »Kako plačujete delavce, kajti delo v novih prostorih je mnogo manj naporno...« Ing. Turzanski odgovarja na številna vprašanja. Gostje pa se le čudijo, primerjajo in zopet čudijo. Takoj so opazili, da je delo v novih prostorih manj naporno, lepše. Opazili so to, za čemer strmi vsak delovni človek, za nečem lepšim, boljšim, koristnejšim.

»Kako pa je z delavskim samoupravljanjem?« jih vprašam, kajti vprašanja s tega področja ni bilo. »Tu pa za nas ni več vprašanj,« nam skrivnostno odgovarjajo. S to temo smo že toliko seznanjeni, da že kaže, da to ni več vaša posebnost, ampak naša.

Mladinska organizacija je priredila prisrčen sprejem

Gostje si z zanimanjem ogledujejo potek dela

Tudi pri kosilu, ki ga je pripravila mladinska organizacija na čast gostov, venomer poudarjajo: »To je skoraj naša posebnost.« In lahko bo, kajti oni so voditelji novih naprednih idej, tistih idej, katere bo tudi njihova država s pridom uporabljala. Videl sem njihove vesele obraze, ki so odobravalni govor ing. Turzanskega, ko je dejal: »Prišel bo čas, ko ne bomo zamenjavali med seboj samo delegacij, ampak si bomo medsebojno pomagali in tako stopili med seboj še bliže, da bosta državi dosegli še večji napredek.«

»Medsebojno pomagali!« to so besede, ki jih ne slišijo povsod, ampak resnično le od prijatelja, ki ceni tisto, kar so s trudom ustvarili njegovi prijatelji in nesebično deli znanje in izkušnje, da tudi prijatelju pomaga še k večjemu industrijskemu in kulturnemu napredku.

Ko so sprejeli skromna darila, pa je spregovoril njihov vodja. Dejal je: »Bivanje pri vas je za nas največje priznanje, ki ga mora človek doseči za svoje delo. Prišli smo iz daljne Afrike, iz tistega predela zemlje, ki je bil še do nedavnega zapostavljen in izobčen. Toda vi ste nas lepo sprejeli in zato smo vam nadvse hvaležni. Prišli smo brez darov, katere bi z vami sedaj zamenjali, da bi se še pozneje spominjali teh dni, toda prinašamo vam dar, ki ga ni mogoče videti in ga lahko samo občutite. To je velika hvaležnost za bratovski sprejem, za vse, kar ste nam omogočili, da smo videli v teh dneh.«

Pristopil je k ing. Turzanskemu in mu na prsi pripel lepo marokansko značko, ki smo jo v tistem času vsi občutili, kot simbol prijateljstva med Marokom in Jugoslavijo. Potem pa se je marokanska pesem združila z jugoslovansko v velik klic za blagostanje med narodi, za večjo srečo vsega človeštva.

Preden pa je delegacija maroške mladine krenila naprej proti Bledu, pa nam je vodja dejal: »Čas, ki smo ga preživeli med vami, je bil kratek, toda lep, poln najrazličnejših vtisov, ki jih bomo z največjo častjo posredovali svojim rojakom v daljnem Maroku. Pred očmi nam vedno stoji Titov stavek, ki ga pozna ves Maroko. Le s sožitjem med narodi bo na svetu vladala sreča.«

Ko so odhajali, smo čutili, da odhajajo od nas prijatelji in morda bo prišel čas, ko se bodo uresničile besede ing. Turzanskega, ki pravijo, da se bomo morda srečali v njihovi deželi in spoznali njihovo državo, njeno gospodarstvo in ljudi.

Obenem pa je tudi mladinska organizacija dokazala, da je tudi sama zmožna pripraviti gostom prijeten dan, se z njimi pogovoriti, jim razkazati tovarno in ne obratno, kot so tik pred prihodom mislili nekateri člani našega kolektiva.

Takih razgovorov si še želimo

JANSA VINKO

Mladina Inteksa med nami

Klub mladih proizvajalcev je imel v avgustu mesecu popoldne v gosteh mladino tovarne »Inteks«. Bilo jih je preko trideset, največ deklet.

Ogledali so si naš obrat v mestu in proizvodnjo gumijevih izdelkov. Pri ogledu posameznih oddelkov so se zelo zanimali za proizvodne postopke, najdalje pa so se zadržali pri tehničnih artiklih v stiskarni in cevarni. Gumarji, člani našega kluba, so jih vodili po obratu, jim razkazovali stroje in obrazložili postopke dela.

Po ogledu smo jih odpeljali v dvorano na razgovor. Zanimalo jih je delo našega kluba, proizvodni postopki, ki jim niso bili dovolj jasni, naša zunanja trgovina, plače delavcev in podobno. Eno važnih vprašanj je bilo tudi nagrajevanje po učinku in plačevanje po ekonomskih enotah, ki ga v njihovi tovarni še niso uvedli.

Razgovor je bil zelo koristen za mlade proizvajalce iz »Inteksa« prav tako pa tudi za naše predstavnike kluba. Želimo si še več takih obiskov in prav tako tudi ekskurzij našega kluba v drugih podjetjih.

PRED OTVORITVIJO OBRATA III NA VRHNIKI

Gumarska industrija se je po letu 1945 močno razvila, kljub temu pa ne more v celoti kriti potreb tržišča. Tudi naše podjetje povečuje z rekonstrukcijami svojo proizvodnjo v pnevmatiki in tehničnih izdelkih ter izdelkih za široko potrošnjo. Pri širjenju proizvodnje pa naletimo na problem večjega števila zaposlenih, ki pa je ravno za kranjski bazen zelo pereč.

Iz gornjih razlogov smo prišli do zaključka, da odpremo nov obrat izven območja kranjske občine in sicer na takem mestu, kjer je dovolj delovne sile, kjer so stroški postavitve obrata ugodnejši in kjer so dobre prometne zveze z matičnim obratom. Ob upoštevanju vseh teh pogojev sodimo, da je lokacija obrata na Vrhniki ugodna.

Obrat na Vrhniki bi proizvajal predmete iz gumiranega tekstila, to je predmete široke potrošnje. Predvsem je to ročna konfekcija, kjer je delovni proces razmeroma enostaven, ne zahteva večjih strojnih naprav, potrebno pa je veliko ročnega dela.

Prostori, v katerih bomo proizvajali na Vrhniki, so v zaključni fazi izdelave, zaradi tega pričakujemo, da bo obrat puščen v proizvodnjo v začetku meseca oktobra. Iz elaborata je razvidno, da bomo proizvajali naslednje izdelke: (letna proizvodnja)

1. ležalne blazine	12.000 kosov
2. potovalne blazine	12.000 kosov
3. sedežne blazine	1.000 kosov
4. industrijski predpasniki	10.000 kosov
5. zdravniški in gospodinjinski predpasniki	16.000 kosov
6. rentgenske rokavice	200 kosov
7. cevi za zračne tlačilke	200.000 kosov
8. nahrbtniki	1.000 kosov
9. krušne torbice	5.000 kosov

Teža letne proizvodnje pa bo znašala 68.685 kg.

Ekonomski račun rentabilnosti z osnovnimi pokazatelji

A. Obračun in delitev celotnega dohodka (v 1000 din)	
Celotni dohodek	147.050.—
Poslovni stroški	82.701.—
Prometni davek	23.970.—
Dohodek	40.379.—
Minimalni osebni dohodek	13.579.—
Dohodek	40.379.—
Prispevki iz dohodka	14.883.—
Cisti dohodek	25.496.—
B. Delitev čistega dohodka v 1000 din)	
Cisti osebni dohodek	12.890.—
Proračunski prispevek	2.578.—
Prispevek za socialno zavar.	5.665.—
Skupaj	25.496.—

Od doseženega čistega dohodka je določeno za osebne dohodke poleg plač po tarifnem pravilniku še 22 % za nagrajevanje po enoti proizvoda v smislu pravilnika.

Iz gornjega prikaza delitve čistega dohodka je razvidno, da bo obrat Vrhnika ustvarjal zadostno višino sredstev za lastne sklade, kar daje obratu lepo

perspektivo za širjenje in zviševanje lastnih kapacitet.

V perspektivnem planu razvoja tovarne gumijevih izdelkov »Sava« Kranj je predvideno tudi povečanje obrata Vrhnika. Proizvodnja tega obrata bo vsebovala:

1. povečano proizvodnjo konfekcije iz gumiranega tekstila;
2. proizvodnjo gumiranega tekstila vseh vrst;
3. proizvodnjo vseh vrst lepil;
4. prevleke koles, valjev in ebomiziranje posod.

Iz gornjega je razvidno gibanje fizičnega obsega proizvodnje. V letu 1965 bo

STANE RAZDRH

Urnili so nam obisk

Preteklo je že petnajst let, odkar se je zmagovito končala ljudska revolucija. V teh letih je že marsikaj pozabljenega, toda nikoli ne smejo iti v zaton stvari, ki so se dogajale med narodnoosvobodilno vojsko. Da bi se to nikoli ne pozabilo, so dolžne skrbeti organizacije ZB. V ta namen so se dogovorili člani ZB »Sava« in »Tiskanina«, da bi obiskali nekatere zgodovinske kraje NOB na Dolenjskem, zaradi tega, ker je ta del Slovenije bil najbolj prizadet za časa NOB. V teh krajih so se pojavili prvi partizani, ki so začeli akcijo že v začetku leta 1941. Med vsem časom partizanskega vojskovanja so bile najhujše borbe na tem predelu. Prebivalci tega področja so nesebično in požrtvovalno podpirali narodnoosvobodilno gibanje in so bili zaradi tega najbolj izpostavljeni sovražnikovim represalijam. Zato je bil sklep članov ZB »Sava« in »Tiskanina«, da obiščejo in oddarijo nekaj partizanskih vasi na Dolenjskem, popolnoma umesten. Okrajni odbor ZB Novo mesto je to ponudbo z veseljem sprejel in organiziral pristrčen sprejem naših bivših partizanov. Med tem srečanjem so borci obujali spomine na dni iz časov NOB in sicer bivši borci iz okraja Novo mesto so pripovedovali dogodke iz tega področja, razkazovali so jim tudi zgodovinske kraje NOB na Dolenjskem itd., medtem ko so borci z Gorenjske pripovedovali pod kakšnimi prilikami so se borili na Gorenjskem. Razgovori so potekali v pristrčnem ozračju in v osebno zadovoljstvo vsem bivšim borcem. Spominjali so se vseh tistih borec, ki so ostali za vedno na bojiščih, žrtvovali svoja življenja zato, da bi mi živeli. Nikdar ne bodo pozabljeni kraji gorenjskih partizanov Jelovica, Mežaklja, Udenboršt, Poljanska in Selška dolina, Okroglo pri Kranju itd. Dolenjski partizani pa ne bodo nikdar pozabili Gorenjskega pobočja, Kočevskega Roga,

znašala proizvodnja 6060 ton gumenih proizvodov v vrednosti 1.579.440.000 din. V zvezi s tem bo potrebnih investicij po oddelkih za opremo v skupnem znesku 245 milijonov dinarjev. Vrednost gradbenih del pa bo znašala 80.000.000 din. Skupaj osnovna sredstva znašajo 325 milijonov dinarjev, obratna sredstva pa 275.000.000 din. Skupna potreba investicijskih sredstev bo znašala 600 milijonov dinarjev.

Obrat Vrhnika bo pričel s poizkusno proizvodnjo 1. 7. 1964 in bo ta trajala do 31. 12. 1964. Zaradi tega se bo celotni dohodek obrata Vrhnika povečal od 147.050.000 din v letu 1961 na 1 milijardo 579.440.000 din v letu 1965. Prav tako se bo povečal del čistega dohodka za sklade od 5.665.000 din na 65.455.000 dinarjev.

Iz vsega tega se vidi, da ima tudi obrat III na Vrhniki lepe perspektive za nadaljnji razvoj.

Ilove gore, Krma, Mokerca, Javorovice itd. V vseh teh krajih počivajo ostanki njihovih soborcev, ki jim ni bilo dano, da bi živeli v svobodni domovini.

Ta srečanja bodo še dolgo ostala v spominu prebivalcem partizanske vasi Drganja sela. Spominjali se ga bodo vselej pri vsaki televizijski oddaji, ker so jim partizanski borci iz Gorenjske poklonili televizijski aparat v znak priznanja in nesebične pomoči borcem NOB.

30. avgusta pa so člani ZB okraja Novo mesto obiskali borec NOB »Save« in »Tiskanina«. Ob tej priložnosti so si ogledali tovarno »Sava« in »Tiskanina«. Srečanje je bilo tudi tokrat pristrčno in ne bo kmalu pozabljeno. Tehnični direktor tov. ing. Helmut Turzanski jih je sprejel v obratu II. na Gašteju, kjer so si ogledali novo rekonstruirani obrat pnevmatikarne, kakor tudi obrat I. Nato so si borci ogledali tudi tovarno tiskanega blaga »Tiskanina« v Kranju. Z velikim občudovanjem so si ogledovali našo tovarno in občudovali uspehe, ki so bili doseženi pri rekonstrukciji našega obrata. Po končanem ogledu jim je tovarna

Izlet na Bled je vsem ostal v lepem spominu

Tega gotovo še ne veste

Med nami je toliko kolesarjev bodisi športnih bodisi iz potrebe, pa vendar nihče ne bi znal odgovoriti na vprašanje: »Koliko kilometrov zdrži Savin plašč za kolo?«

Če po pravici povem, tudi jaz bi bil v zadregi, če bi me nekdo postavil pred takšno vprašanje. Naj vam ne bo nerodno, če tudi vi ne znate na to vprašanje odgovoriti, saj je za odgovor poskrbel vneti kolesar tov. Ernest Bolka iz Ljubljane, ki nam je poslal pismo naslednje vsebine:

»Pošiljam vam v event. kakovostni pregled izrabljen kolesarski plašč »Krim-Sava« 28X1/2, ker menim, da je izredno kvaliteten in želim kot navdušen kolesar-turist (letno prevozim povprečno 8000 km), da bi se vaši kolesarski plašči zopet čim prej pojavili na trgu. V Ljubljani jih že nekaj mesecev ni dobiti. Navedeni plašč je vzdržal na zadnjem kolesu (pogonskem) po vseh vrstah cest, dobrih in slabih 13.450 km, merjeno po preciznem števcu, montiranem na kolesu in to ob povprečni obremenitvi 75 kg.

To je vsekakor odličen rezultat ob primerjavi s tujimi izdelki, rabljenimi pod popolnoma istimi pogoji: avstrijski »Semperit« 7025 km, nemški »Heidenau« — 4885 km.

Kvaliteti vsa čast.«

Tov. Bolki se za njegovo ljubeznivo in laskavo pismo, odnosno ugotovitev iskreno zahvaljujemo. Zdi pa se mi umestno, da to ugotovitev dopolnim še z drugo, ki je tov. Bolka, kot dober kolesar-turist ni navedel, ker se mu je zdela sama po sebi umevna. — Ničesar namreč ne omenja, da je vedno pazil na pravilno polnjenje zraka v pnevmatiki, kar večina kolesarjev tako rada spregleda.

O kakovosti gum pa, ki je primerjalno dovolj drastično povdarjena, upam, da je vsak komentar odveč.

»Sava« s sindikalno podružnico privedila večerjo, kjer jih je ponovno pozdravil tehnični direktor ing. Turzanški, jim izročil spominska darila in sicer knjigo »Gorenjska v miru, borbi in svobodi«. S to knjigo bodo imeli priliko spoznati vse strahote, ki so jih izvajali okupatorji nad prebivalstvom za časa ljudske revolucije. Naslednji dan so si bivši borci iz Novega mesta in tudi borci iz tovarne »Save« in »Tiskanine« ogledali muzej NOB v Begunjah, nato so si ogledali Bled in Blejski grad in tako preživeli lepo nedeljo v pogovoru med nami in si ogledali lepote Gorenjske. Ob tej priložnosti so si ogledali tudi Gorenjski sejem, kjer se jim je nudila prilika, spoznati gospodarsko moč kranjskega bazena. Prepričani smo, da bodo takšna srečanja najlepši doprinos k tradicijam oživiljanja spominov iz časa ljudske revolucije.

Delo pri avtoplaščih je za vse najbolj zanimivo. Tudi borci iz Novega mesta so se tukaj najdlje zadržali

MARKO STUHEC

Naši avtoplašči si utirajo pot na svetovni trg

Zanimanje za naše izdelke na svetovnem tržišču je veliko ter bi mogli nekatere naše izdelke v celoti zlahka prodati izven meja naše države. Popolnoma razumljivo je, da igra pri izvozu prvo violino kvaliteta izdelkov. O naših izdelkih menda ni potrebno glede na kvaliteto posebej govoriti, saj je to že stara ugotovitev, da so naši gumeni izdelki res prvovrstni. — Potrebe na domačem tržišču so nam doslej narekovala patriotično dolžnost zadostiti najprej domačim potrebam, morebitne viške v proizvodnji pa naj bi prodali v izvozu. Iz navedenega razloga smo doslej izvažali le simbolično samo nekaj naših izdelkov. V razširjenih obratih gumarske industrije Jugoslavije pa so se proizvodne možnosti znatno povečale, zaradi česar je nastopil ugodnejši trenutek za izvoz nekaterih naših izdelkov, s katerimi se doslej v izvozu še nismo pojavili. To so naši avtomobilski plašči, predvsem za tovorne avtomobile in avtobuse.

Interesentov za omenjeno pnevmatiko je več. Predvsem bi bilo omembe vredno neizčrpno tržišče Indije, ki se za naše gume še posebno zanima. Med indijskimi predstavniki in predstavniki naše tovarne so bili na Zagrebškem velesejmu vodeni komercialni razgovori o možnosti izvoza v letošnjem in prihodnjem letu v vrednosti 150.000 dolarjev in več.

Vendar pa ni Indija edini interesent za naše blago. Poleg nje nastopajo še druge prijateljske države kot resen kupec naših pnevmatik. Smo na najboljši poti, komu in koliko bomo prodali, bo pa odločala ustreznost cene. Vsekakor pa velja ugotovitev, da kvalitetno blago vedno najde kupca.

Ivana Baloh in Angela Dolinar se zahvaljujeva tovarišem iz oddelka stiskarna, sindikalni podružnici in upravi za lepa darila, ki ste nama jih poklonili, ko sva prenehali z delom in odšli v pokoj.

Posebno pa se še zahvaljujeva tov. glavnemu direktorju Dragu Dolinšku za prisrčne besede in želje, ki nama jih je izrekel ob slovesu.

Ivana Baloh
Angela Dolinar

Tovariš Makso Mikuš v pokoju

Skoro 27 let je minilo, odkar je tov. MAKSO MIKUŠ, potem ko se je vrnil iz Zagreba, odnosno kot knjigovodja gradbenega podjetja v zasavskih rudarskih revirjih, prevzel v današnjem podjetju delovno mesto vodje oddelka za nabavo in uvoz surovin. Dolgo je že tega, vendar stoji čas pred nami, kot da je to bilo včeraj. To zaupano mesto je izvrševal uspešno 12 let.

Okupacija, najtežja preizkušnja nas vseh, je minila. Kot kremenitemu možu je bila prav njemu poverjena prva dolžnost, ko je bil s strani Osvobodilne fronte imenovan za prvega predsednika iniciativnega odbora sindikata, s čemer mu je bilo zaupano tudičasno vodstvo tovarne.

Dne 13. februarja 1946. pa je bil imenovan z dekretom sprva za delegata,

kasneje pa za direktorja tovarne. V tem svojstvu je služboval do 1. oktobra 1959., od tega dne pa do upokojitve pa kot industrijski svetnik.

Naloga ob prevzemu direktorskega mesta ni bila niti lahka niti neodgovorna.

Nastopilo je najtežavnejše obdobje zgodovine podjetja. Po odhodu okupatorja je ostala tovarna tako rekoč brez surovin. Tistih 20 ton umetnega in 300 kilogramov naravnega kavčuka, kolikor ga je bilo v hiši ob osvoboditvi, bi praktično pomenilo le nekajdnevno proizvodnjo. Izgledov za nabavo potrebnih surovin pa ni bilo nobenih, s proizvodnjo pa je bilo potrebno nadaljevati. S proizvodnjo kakovostnejšega regenerata in prilagoditev receptur za izdelke iz regenerata je bila prva težja naloga, ki se je postavila

pred tov. Mikuša. S tem, da je to preizkušnjo uspešno opravil, ni rešil samo problema proizvodnje, odnosno zaposlitve kolektiva doma, ampak je ta uspeh postal jugoslovanski, saj je bilo s tem rešeno obratovanje tudi sorodnih kolektivov v ostalih republikah. In če ugotovimo, da je takšno stanje trajalo več kot leto dni, kajti prve surovine so prispele šele julija 1946. leta, potem mu mirne duše lahko priznamo to kot prvi večji uspeh.

Problemi pa so se vrstili eden za drugim. Stroji so bili izrabljeni, stavbe zanemarjene. Okupator jih je vzdrževal le toliko, da se obratovanje ni ustavilo. Vodilni ljudje, ki so prihajali v tovarno in si jo ogledali, so bili mišljenja, da se v to tovarno ne izplača vlagati nikakršnih sredstev in tako se je že 1947. leta porodila misel, da je treba zgraditi na primernejšem kraju novo tovarno. Lokacija je bila izvršena in 1948. leta je začel rasti nov obrat v Zalogu, ki pa zaradi posledic napada Kominforme na naše državno vodstvo ni bil dograjen. Tako ni kazalo drugega, kot spoprijeti se kljub pomanjkanju gradbenega materiala z restavracijo obstoječih objektov: nadzidave in pokritja objekta nad pnevmatikarno; nad velepnevmatikarno je bilo treba popraviti streho, prav tako nad stiskarno in valjarno. Na videz preprosta naloga, vendar je skrb za nabavo materiala kakor tudi skrb za nemoteno obratovanje kljub gradbenim delom skrajšala marsikatero noč spanja.

Naloga, ki so jih postavljali pred naš kolektiv, so se spričo potreb iz leta v leto večale. Za uspešno izvedbo teh nalog ni bilo vprašanje samo povečanje strojnega parka, ampak tudi vprašanje prostora, ki naj bi nove stroje sprejel. Tako se je začela borba za obrat Textilindus na Gašteju, ki je vse prej kot zrelo jabolko padel v naše naročje. S pridobitvijo tega obrata je bil položen temelj sedanjemu našemu obratu II na Gašteju, ki je rodil misel na rekonstrukcijo pnevmatikarne. To pa je povzročilo zopet nove težke napore za doseg potrebnih kreditov.

Udruženje kožarsko prenativačke i gumarske industrije

za dugogodišnji rad i saradnju u industriji gumes odojé

PRIZNANJE

*drugu Maksu Mikušu, direktoru
Tovarne gumijevih izdelkov
Kranj, koji je svojim nesebičnim i neumornim radom mnogo doprineo na unapređenju i podizanju gumarske industrije u našoj zemlji od do godine a posebno na zalaganju u radu organa udruženja.*

Trud ni ostal nepoplačan. Dokaz za to so novi stroji na Gašteju, ki že s polno kapaciteto dajejo izdelke. Na videz tako preprosta stvar je angažirala cel štab strokovnjakov, ki so pripravljali elaborat za rekonstrukcijo. In tov. Mikuš se tega dobro zaveda, zato si tudi ne lasti teh uspehov, temveč jih deli z vsemi, ki so kakor koli prispevali k skupnemu uspehu. Zahvaljuje se jim za iskreno sodelovanje, kakor tudi vsemu kolektivu, predvsem pa organom delavskega samoupravljanja, ki so ga v njegovih stremljenjih podpirali in mu pomagali reševati najtežje probleme.

Za svoje delo je dobil tov. Mikuš javno priznanje. Odlikovan je bil z redom dela 2. in 3. stopnje. Tudi kolektiv se pridružuje z zahvalo za vse delo, ki ga je opravil ter mu želi miren pokoj v krogu njegove družine.

Ob letošnji letni skupščini našega Strokovnega združenja v Beogradu, čigar član upravnega odbora je bil vsa leta, so mu podelili sledeče priznanje:

K ZASLUŽENEMU PRIZNANJU MU TUDI MI ISKRENO ČESTITAMO.

Delo na Trasi IV. čete MDB

LOJZE ZALAR

PRI BRIGADIRJIH V LENARTU

V avgustu mesecu se je v Lenartu pri Mariboru vselila mladinska delovna brigada TTS iz Kranja. Naše podjetje je imelo nad njimi patronat, saj jo je vzdrževalo v vsem materialu.

O delu mladinskih akcij naj govore ceste in železnice, ki so jih zgradile mladinske brigade iz šol, podjetij in kmečkih domov. Število teh akcij iz leta v leto raste. Tako je štela naša brigada 96 udeležencev, povprečna starost pa je bila 18 let.

Mladinska organizacija naše tovarne jih je obiskala z avtobusom, da jim do-

kaže zanimanje zanje. Tričlanska delegacija je ostala na obisku celo tri dni. V tem času je pregledala uspehe polovice meseca, videla je lepo urejene prostore. Čeprav je glavni namen delo na trasi, pa štab brigade ni pozabil na vzgojni namen akcije. Pri tem se je mladina mnogo naučila. Imeli so fotografski krožek, dramsko sekcijo, krožek za mopede in tudi učne ure za tiste, ki so morali dajati obračun za prejšnje leto. Od treh brigad, ki so bile tam, so bili najboljši. Tako so izpolnili naloge, ki so jih obljubili podjetju pred odhodom na delo.

Kljub večjemu številu deklet so imeli na koncu 30 udarnikov in 28 pohvaljenih. To se je videlo na obrazih, ki so veselo v stroju s pesmijo zapuščali vsako jutro svoje naselje in odhajali na delo. Sedemurno delo jih ni tako utrudilo, da ne bi tudi domov peli veselih in partizanskih pesmi. Daleč naokrog se je čula pesem iz stotih glr naše brigade. Vsakokrat pa se je seveda slišal konec, ki pravi:

**Svako jutro, svako večer
Mariborska brda ječe.
Sve brigade dobro rade
ali Kranjska primer rada.**

Nikoli pa ni izostal brigadirski pozdrav.

Zadnji dan je brigado obiskal tov. Stane Razdrh v imenu uprave in jim izročil kuverto s 15.000 din, se v imenu podjetja zahvalil za lepe uspehe in jim zaželel še večje. Mladinska organizacija pa je obdarila tri najboljše brigadirje in tri najboljše brigadirke s knjižnimi nagradami.

Verjetno bodo mladinci delali tudi na stadionu v Kranju. Seveda se bodo razporedili tako, da ne bo trpel pouk. Nemogoče pa bo doseči tak procent, kot so ga v Lenartu, saj so imeli povpreček meseca tudi 255 %, delali pa tudi 4. kategorijo cestnih del.

Naša tovarna je v zadnjih letih poslala okoli 60 mladincev v podobne akcije. Sodelovali so v zveznih, republiških in lokalnih akcijah. Letos pa nam zelo primanjkuje delovne sile, zato je nemogoče, da bi jih mogli poslati v podobne brigade. Vsi poslani mladinci so se zelo izkazali, saj so le štirje odstotki nepohvaljenih.

REKLAMA OSVAJA TRŽIŠČA

S propagando in reklamo smo vsak dan v tesni zvezi. Z njo se srečamo v časopisih, revijah, filmih, radiu, med najbolj uspele pa sodi v zadnjem času reklama, ki jo gledamo na ekranih televizije.

Marsikdo pa kljub temu ni seznanjen z bistvom propagande in reklame, ne pozna njenih globalnih sil, njenih nalog. V tem članku nameravam predvsem objasniti nekaj definicij, prikazati smisel in namen, potrebo in končne cilje gospodarske propagande, obenem pa razložiti, kakšnih instrumentov se pri tem delu poslužujemo. Pred očmi moramo imeti, da je od učinkovitosti propagande odvisno uveljavljanje proizvodov na tržišču.

Kaj je propaganda? Kaj razumemo pod tem pojmom? Menda je najbolj splošna tista razlaga, ki pravi, da je ekonomska propaganda vsaka tiskana, ustna ali slikovna predstava neke tovarne, podjetja ali proizvodov, ki ima namen, kar najbolj vplivati na prodajo posameznih proizvodov.

Pod pojmom splošne ekonomske propagande pa razumemo delo velikih množic, ki se navdušujejo za razne gospodarske ideje na splošno in pa splošno gospodarskega značaja, n. pr. turistična propaganda, izvozna propaganda itd. V našem gospodarstvu ni nobenih predpisov, ki bi obravnavali ekonomsko reklamo in propagando. V današnjih pogojih gospodarstva se tudi pri nas že vsako podjetje več ali manj ukvarja s propagando, ker se podjetja zavedajo, da je to nujno in koristno, saj je dobra propaganda eno glavnih sredstev za ustvarjanje dobička in s tem tudi za gospodarski napredek podjetja. V naših podjetjih je dolgo prevladovalo mišljenje, da je proizvodnja prva in edina skrb kolektiva in da za kvalitetne izdelke reklama ni potrebna.

Še tako kvaliteten proizvod se brez reklame ne bo uveljavil. Ni dovolj, da je proizvod izdelan, niti ne zadostuje, da tega dostavimo na trg, temveč je treba večkrat seznaniti javnost s proizvodom že takrat, ko so novi vzorci še v poskusni izdelavi. S tem kupeca že vnaprej obvestimo, da bo v kratkem času lahko dobil nov proizvod. Tak način predhodnega obveščanja kupca je koristen, ker je kupec že vnaprej seznanjen z lastnostmi novega proizvoda; ko pride ta izdelek na tržišče, je kupec že odločen, da ga bo kupil. Res drži ugotovitev, da ne bo kupec kupil blaga prej, dokler ga ne vidi, vendar je v tem primeru že toliko seznanjen z njim, s slikami, prospekti in tehničnimi podatki, da se mu zdi, da ga že davno pozna.

Uspeh podjetja je namreč odvisen od dveh činiteljev:

1. od kvalitete proizvoda, ki ga pošljemo na trg,

2. od popularnosti proizvodov pri kupcih.

Od tod izvira tudi stremljenje vsakega podjetja, da čimbolj izpopolni svoje proizvode in s tem doseže čimboljšo kvaliteto. Po dobrem izdelku vsak kupec raje seže, kot pa po ceni in nekvalitetni robi. S prodajo v inozemstvu pa ne more nobeno podjetje doseči trajnejših uspehov, če niso njegovi proizvodi po kvaliteti vsaj enakovredni ostalim konkurenčnim podjetjem. Popularnost proizvodov dosežemo z ekonomsko propagando in reklamo.

Kaj pa je reklama in kakšen smisel ima? Z njo obveščamo kupca o kvaliteti ponujenih proizvodov in — četudi je že kvaliteta sama najboljša reklama za uveljavljanje izdelkov na trgu — je dobra reklama kljub temu potrebna, saj pospešuje osvajanje tržišča, ki prinaša koristi podjetju in celotnemu gospodarstvu.

Danes med kupcem in proizvajalcem še ni trdne vezi, kot bi morala biti.

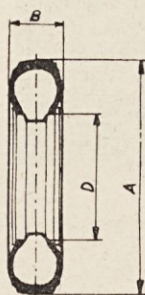
Ni dovolj, da tri ali štirikrat na leto pokažemo svoje izdelke na raznih razstavah in sejnih, kamor pride le določeno število ljudi, saj si jih ogromna večina nima možnosti ogledati; pa tudi z izložbami v trgovinah ni vse opravljeno. Blago je namreč treba tudi uveljaviti. Propaganda in reklama pa imata nalogo to čimbolj pospešiti. S pospešeno prodajo se hitreje obračajo finančna sredstva, povečuje se redna proizvodnja, s tem pa se odpirajo še večje možnosti za znižanje prodajne cene. Vse to ugodno vpliva na dvig življenjskega standarda delovnega človeka.

Kako pa mi uveljavljamo svoje izdelke? Morda s propagando ali reklamo? Ne, dosedaj nam to ni bilo potrebno, kajti na trgu je bilo po gumenih izdelkih vedno povpraševanje. Vendar pa moramo tudi mi misliti na ustanovitev propagandnega oddelka, ki bo domači in tuji trg obveščal o naših izdelkih.

Do ustanovitve takega oddelka pa bo v kratkem prišlo, kajti spoznali smo, da imamo le s tem še nadalje zajamčen trg.

Janez Govec

Označevanje avtoplaščev

1. skupina

$B - D$

a) *cole - cole*
b) *mm - cole*

2. skupina

$A \times B$

a) *cole x cole*
b) *mm x mm*

V zgodovini razvoja avtopnevmatike zasledimo razne načine označevanja avtoplaščev. Vzrok temu sta v glavnem dva sistema dolžinskih mer, ki se v svetu še vedno uporabljata, to je metrski in colski. Različni načini označevanja plaščev se še vedno uporabljajo in otežkočajo kupcu spoznavanje pri izbiri pravilne velikosti plašča.

S pomočjo slike in razpredelnice bo spoznavanje pomena oznak avtoplaščev vsakomur dovolj razumljivo.

SREČKO ZALAZNIK

Skupina	Uporaba	Pomen	Primer
1	a) uporabno, mednarodno veljavno	$B - D$ Širina plašča <i>cole</i> Platišče ϕ <i>cole</i>	5,60 - 15 11,00 - 20 8 - 24
	b) zastarelo, samo za poljedelske stroje	$B - D$ Širina plašča <i>mm</i> Platišče ϕ <i>cole</i>	170 - 20 AW
2	a) zastarelo, samo še za ind. vozilčke	$A \times B$ Plašč ϕ <i>cole</i> Širina plašča <i>cole</i>	21 x 4
	b) zastarelo, samo za ročne vozilčke	$A \times B$ Plašč ϕ <i>mm</i> Širina plašča <i>mm</i>	400 x 100

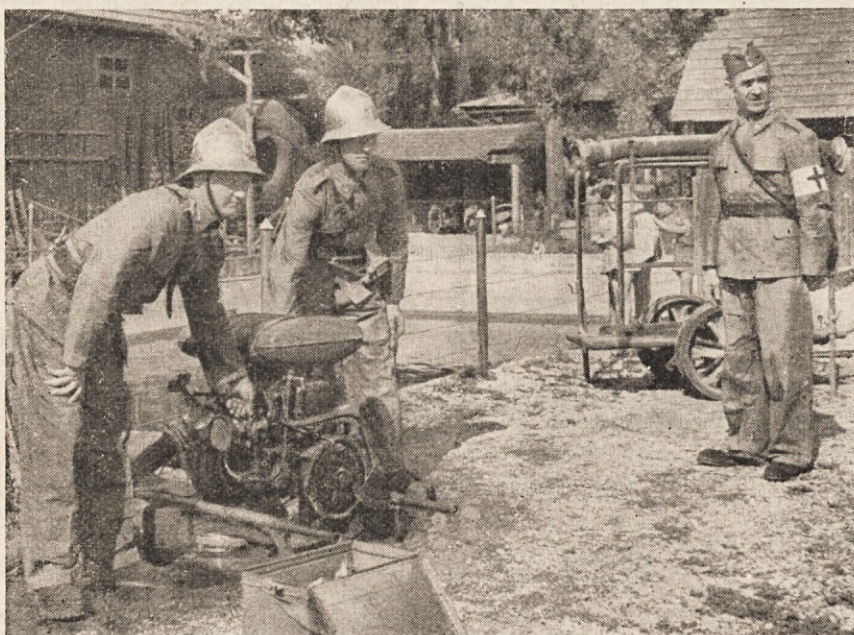
Uspehi HTV so na dlani

Komisija HTV pri DS podjetja je v 1. polletju imela 3 redna, zelo razširjena posvetovanja, kjer smo poleg ostalega obravnavali in potrdili projekt O-III na Vrhnikih. Se prav posebno pa se je komisija zadržala pri projektu nove menze v O-II na Gaštejju, ki bo v kratkem gotova, saj je adaptacija prostorov v zaključni fazi.

Vsega skupaj je bilo v prvem polletju 49 nesreč pri delu. Največ nesreč se je pripetilo na 100 zaposlenih v valjarni O-II, od tega 2 težji, pri katerih je bil vzrok nepoznavanje delovnega okolja, kar je delno razumljivo, ker so bili novi člani kolektiva nepripravljeno nameščen na njim nepoznana delovna mesta. Z uvedbo izobraževalnega centra v podjetju bo tudi to vprašanje rešeno, ker bo vsak član kolektiva poučen o nevarnosti in delu na delovnih mestih, kjer je zaposlen.

Največ poškodb se napravi na prstih leve in desne roke z različnimi urezi in ubodi.

Na področju požarne varnosti v podjetju se je delo naših gasilcev kakor tudi ostalih članov kolektiva lepo razgibalo. V skupnem je bilo v podjetju 15 vaj z ročnimi gasilskimi aparati, kjer so se vsi člani kolektiva seznanili z uporabo ročnih gasilskih aparatov. Po-

Mokra vaja gasilcev

sebo dobro organizirane in izvršene so bile vaje v O-II, kjer je naš gasilec tov. Petrič zelo nazorno prikazoval uporabo gasilskih aparatov ter kaj moramo storiti v primeru požara, kako in s kakšnim aparatom smemo gasiti vnetljive snovi in katere gasilne aparate lahko uporabljamo pri gašenju električnih naprav. Kljub težavam pri organiziranju skupnih vaj je bila udeležba polnoštevna, saj so bile vaje izvršene po izmenah, tako da so se lahko zvrstili v obratu II. Pri zaključnih vajah je bil prikazan nastop gasilske enote obrata II z moko vajo, t. j. z upo-

◀ Še trenutek in vaja se bo pričela

Tov. Petrič nazorno kaže način, kako najhitreje pripravimo vse potrebno za gašenje

Vidno so izstopili rezultati dela komisije HTV v podjetju glede na to, da so v začetku leta prejeli vsi člani kolektiva predpisana zaščitna sredstva: delovne obleke, halje, zaščitno obutev itd. Po analizi nesreč za prvih šest mesecev se je izkazalo, da sta mesečno 2 nesreči manj v primeru z istim razdobjem v preteklem letu. Zelo so se zmanjšale poškodbe na nogah zaradi uporabe zaščitnih čevljev. V lanskem letu je bilo v prvem polletju kar devet poškodb na nogah zaradi padajočih predmetov, letos v istem razdobju pa samo štiri. Najbolj zgovoren primer je bil pri »prevleki valjev« v O-II; pri montaži bandaže, ki tehtala preko 50 kg, je ta zdrknila s stojala ter padla na nogo tov. Globočniku Janezu, ki zaradi uporabe zaščitnih čevljev ni bil poškodovan. Ceravno je podjetje za nabavo zaščitnih sredstev potrošilo precejšnja finančna sredstva, bodimo prepričani, da se bo nabava teh bogato obrestovala. Dolžnost nadzornega osebja pa je, da skrbi, da bodo zaščitna sredstva, ki so na razpolago, tudi koristno uporabljena.

ZANIMIVOSTI

SLAVKO ŠOLAR

Poglejmo uspehe

RACIONALIZATORJEV

Vpliv sunkov na voznike tovornjakov. Stalni sunki in tresenje med vožnjo po slabih cestah in nevarnem zemljišču na voznika zelo slabo vplivajo. Tako se ostrina vida zmanjša. Možnost globinskega gledanja otopi, zmanjša se sposobnost vzdrževati lastno ravnotežje. Voznik ni več zmožen vzdrževati stalno enakega pritiska na pedala za plin, precej se podaljša tudi čas, ki je potreben, da se voznik znajde v nevarnostih.

Proti tem slabostim je samo ena rešitev. Voznika pred sunki in tresenjem zelo dobro varujejo noge in stopala, ki so nekak izolator sunkov.

Kako hitro letijo žuželke je za današnje čase zanimivo zato, da primerjamo hitrosti teh malih živalic z našimi najmodernejšimi prevoznimi sredstvi. Nobena živeča žuželka ne more leteti v vodoravnem, nepretrganem letu hitreje od 27 milj na uro (43 km/h), medtem ko v kratkih sunkih dosežejo hitrost tudi do 35 milj, (53 km/h). To so v številnih merjenjih hitrosti najrazličnejših žuželk dognali na neki univerzi v ZDA.

V preteklosti so hitrost zelo različno ocenjevali. Neka francoska teorija je na primer čmrljem celo oporekala, da so sploh mogli leteti, ko je najnovejša ameriška teorija prisojala neki mušici hitrost celih 120 milj na uro (1312 km/h). To pa je hitrost, ki si jo človek v kopnem prometu še ne bo kmalu privoščil.

Našli so najlažjo kovino na svetu: to je litij 6. Ko je meril razdaljo med atomi litija 7 in litija 6, je neki profesor ameriške michiganske univerze dognal, da je litij 6 lažji od plina. Ko bi stisnili vodik, ki je najlažja prvina, tako močno, da bi njegovi atomi tvorili kovino, bi bila ta še vedno težja od litija 6.

rabo motorne črpalke na zamišljeni požar. Društvo PIGD je pripravilo vsem nastopajočim po zaključni gasilski vaji prigrizek, tako da je bilo po uspešno opravljenem delu prijetno vzdušje.

Za uspehe pri delu službe HTV gre zasluga UO oziroma DS podjetja, ki je na predlog komisije sprejel in potrdil pravila HTV in požarne varnosti podjetja. Vendar pa z doseženimi uspehi še ne smemo biti zadovoljni. Prizadevati si moramo, da bo služba HTV dosegla še večje uspehe, kar je v korist vsem članom kolektiva in celotni družbi.

Takoj po sprejemu pravilnika o racionalizacijah se je v kolektivu močno povečalo zanimanje za razne izboljšave pri delu. Komisija je v kratkem času prejela večje število predlogov in večino od teh tudi nagradila s splošno nagrado. Takrat je lahko že ugotovila uporabnost in koristnost izboljšav, ni pa seveda mogla še ugotoviti, koliko prihranka bodo ustvarile.

Člane kolektiva bodo gotovo zanimali prvi polletni obračuni prihranka.

Košnik Pavel je uvedel izboljšavo pri dubljanju velokorda in konfekciji veloplaščev. Zaradi boljšega načina dubljanja je odpadlo obrezovanje konfekcioniranih veloplaščev. Na ta način je nastal precejšen prihranek na času v vrednosti 642.450 din in na velokordu za 1.860.675 din.

Z ožjim rezanjem velokorda pa je nastal prihranek v vrednosti 1.495.990 dinarjev.

Celotni prihranek s to izboljšavo znaša 3.999.097 din.

Predlagatelj pa je na osnovi pravilnika prejel 100.000 din.

Zalaznik Srečo je uvedel nekatere spremembe tehnološkega postopka pri konfekciji avtoplaščev 7.50-20 MO.

Po novem postopku en sam delavec izdeluje hlačnice za oba konfekcijska stroja, drugi delavec pa je sedaj zaposlen 2 uri v vsaki izmeni za menjanje korda še na starem delovnem mestu, 6 ur pa kot pomoč pri dveh konfekcijskih strojih.

Po polletnem obračunu je bilo ugotovljenih 3572 prihranjenih ur v skupni vrednosti 1.229.660 din. Za ta uspeh je racionalizator prejel 33.445 din.

Drole Ivanka in **Marko Marija** sta s skrajšanjem časa hlajenja velozračnic občutno znižali število hrapavih zračnic, ki so zaradi tega uvrščene v IIa kvaliteto.

V razdobju od februarja do julija t. l. se je število hrapavih zračnic zmanjšalo za 8670 kosov, zaradi česar je nastal prihranek v vrednosti 263.100 din. Za ta uspeh sta predlagateljici prejeli skupno 26.310 din.

Komisija je v zadnjem času obravnavala in sprejela spet nekaj novih predlogov za izboljšave.

Tov. Ambrožič Miro je iz odpadnih metalnih delov ventila za tovarne avtozračnice izdelal ventile za avtozračnice osebnih avtomobilov.

Največji uspeh njegove zamisli je v tem, ker je zaradi pomanjkanja originalnih ventilov za avtozračnice preprečil zastoj v proizvodnji avtozračnic dnevno 270 kosov za razdobje več kot enega meseca.

Komisija mu je za ta uspeh določila 30.000 din nagrade.

Razen tega je nastal prihranek, za kar bo prejel ob polletnem oziroma letnem obračunu nagrado.

Štifter Mirko je izdelal napravo za prešanje artikla T 2132. Pri preizkusu je bilo ugotovljeno, da je delo mnogo hitrejše in kvalitetnejše.

Za to izboljšavo mu je komisija dodelila 2250 din kot akontacijo na letni obračun prihranka. Tovarna pa mu bo tudi povrnila stroške izdelave preše.

Komisija še vedno prejema nove predloge in upa, da bodo dosežani veliki uspehi racionalizatorjev še bolj vzpodbudili tudi ostale delavce, ki se še niso vključili v tekmovanje za čimvečjo storilnost dela v podjetju.

Za dosežene uspehe racionalizatorjem iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo za sodelovanje.

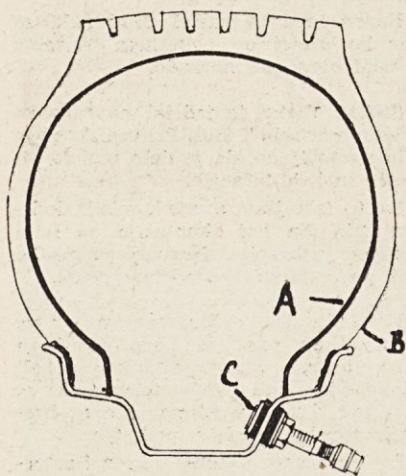
Deset vprašanj ZA EN ODGOVOR

1. Rad zamujaš delo?
2. Klepetas s sosedom, ga motiš pri delu ali celo odvrtaš od dela?
3. Sodiš med tiste, ki radi med delom razpravljajo o nedeljskih dogodkih?
4. Se oddaljuješ od delovnega mesta, če te delovodja ali šef oddelka ne opazi?
5. Rad skačeš med delovnim časom od pisarne do pisarne, oziroma od svojega delovnega mesta drugam?
6. Si takoj po odmoru na svojem delovnem mestu?
7. Večkrat gledaš skozi okno in se tako izpostavljaš članom kolektiva in drugim?
8. Ti je vseeno, če se poleg tebe so-delavci trudijo, ti pa lenuhariš?
9. Obravnavas rad napake drugih, svojih pa ne vidiš?
10. Ali prenehaš z delom že 15 minut pred koncem delovnega časa?

Če med naštetimi vprašanji niti eden ne zadeva tebe, potem si dober in discipliniran član kolektiva.

Autoplašči BREZ zračnic

Med drugo svetovno vojno so pri- cele nekatere ameriške tovarne izdelo- vati avtoplašče, ki montiran ta posebno

1. SLIKA
A nepropustni sloj
B rog platišča
C ventil

neprodušno platišče ne potrebuje zrač- nice. Tak plašč ima nedvomno dolo- čene prednosti pred klasičnim pla- ščem.

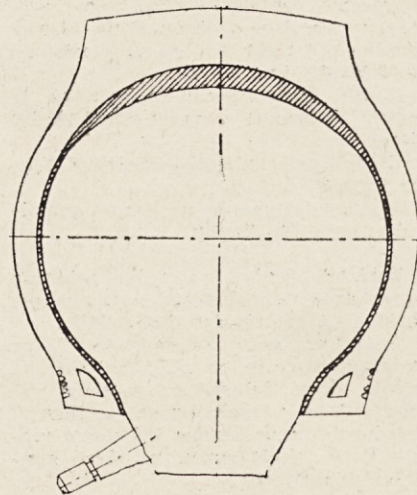
Pri poškodbi zračnice z ostrim pred- metom, se poškodovano mesto zaradi velike razteznosti zračnice in velikega pritiska zraka v njej hitro veča. Plašč brez zračnice se zaradi svojega tk- ninskega ogrodja pri poškodbi z ostrim predmetom ne more pretrgati v taki meri kot zračnica ter izgublja zrak mnogo počasneje; plašči ostanejo pri vožnji hladnejši, ker ni trenja med zračnico in plaščem. Nove vrste plašči so tudi lažji, če se vzame v račun teža klasičnega plašča skupaj z zrač- nico, s tem pa je dosežen tudi določen materialni prihranek. Omeniti pa je treba, da je konfekcija plaščev brez zračnic znatno daljša od konfekcije klasičnih plaščev.

Prve plašče te vrste je postavila na tržišče ameriška tovarna Goodrich; slika 1 kaže Goodrichevo izvedbo pla- šča brez zračnice, pri katerem je do- sežena nepropustnost za zrak tako, da

je plašč obložen na notranji strani z gumeno ploščo iz mešanice naravnega in butilnega kavčuka.

Zunanja površina noge je zaradi boljšega prijema na rog platišča re- bričasta ter nosi gumeno prevleko za- radi boljšega tesnenja. Zaradi težkoč, ki jih povzročata uporaba butilnega kavčuka pri konfekciji, so pričeli upo- rabljati za notranjo nepropustno oblo- go Neopren, ki se prav tako odlikuje s svojo nepropustnostjo za zrak.

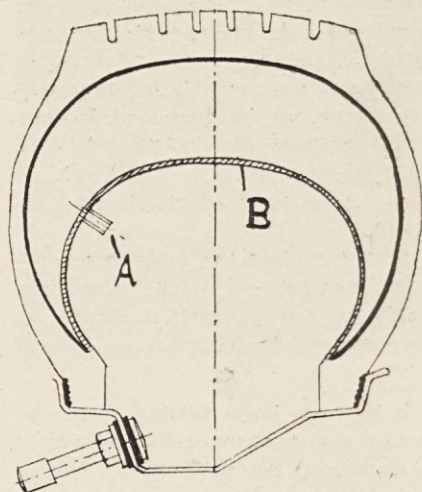
Dobro tesnitev zraka med rogom pla- tišča in jedrom plašča je težko doseči; normalno se namreč dogaja, da se na tem mestu že v začetku vulkanizacije tesnilna guma izmakne v iztis. Zaradi

2. SLIKA

tega ponekod uporabljajo predvulka- nizirane pasove; enakomerno vulkani- zirane trakove se najlaže doseže na agregatih tipa AUMO ali ROTOCURE. Ker povzročata uporaba predvulkanizi- ranih pasov težkoče v pogledu zali- vanja pri vulkanizaciji, so iskali no- vih poti, da bi zadržali potrebno koli- čino tesnilne gume na jedru. V ta namen so uporabili monofilno, gumi- rano NYLON tkanino, ki odlično služi kot tesnilni element; istemu nam- enu služi tudi polifilni NYLON, če sta osnova in votek malo sukana.

Slika št. 2 predstavlja plašč zračni- ce, ki je v pogledu defektov še varnej- ši od pravkar opisanega. Na notra- nji strani karkase pod protektorjem se nahaja samotesnina past iz nevulka- nizirane gume. Ta naj nepropustno obda vsa, od zunaj vstopajoča tuja telesa ter tako onemogoči zmanjšanje pritiska v plašču. Priprava take zmesi ni enostavna, ker mora biti na eni strani lepljiva, plastična in lahko te- koča, na drugi strani pa njena viskoz- nost ne sme biti prenizka, da ne bi

3. SLIKA
A avtomatski ventil
B varnostna membrana

na horizontalni legi plašča iztekla v spodnjo polovico plašča.

Firestonovo izvedbo plaščev brez zračnic ponazoruje slika št. 3; ta iz- vedba kaže določeno nezaupanje do plaščev nove konstrukcije. Volumen zraka, zajet v plašču, je razdeljen z varnostno membrano v dva dela, membrana sama pa nosi avtomatski ventil za izravnavo pritiska v obeh komorah. V primeru poškodbe zgornje komore, ki se nahaja neposredno pod protektorjem, se avtomatski ventil zapre, plašč pa teče na zračni blazini spodnje komore dalje, ne da bi prišlo do nesreče.

To pa so naši bodoči tehniki

Zahvala

Upokojenci podjetja se Sindikalni podružnici najlepše zahvaljujemo za lep dvodnevni izlet v Crikvenico in okolico. Še posebno pa se zahvaljujemo tov. Bajtu Janku in tov Mertel Francu, ki sta ta izlet vodila in storila vse, da je bil za nas res doživetje.

Življenje v našem počitniškem domu v Crikvenici

Sezona naših letnih dopustov je pri kraju. Za marsikoga bo prijetno, če se nekoliko spomnimo preživelih počitnic v našem lepem domu v Crikvenici.

Vsako soboto se v rani jutranji uri odpelje skupina dopustnikov, katerim se po triurni prijetni vožnji odpre pri Opatiji pogled na morje, od tod dalje pa vodi pot neposredno ob obali do mesta Crikvenica, kjer je poznano mestno kopališče s prekrasno plažo in luka z razvitim ribarstvom. Crikvenica se imenuje po cerkvi pavlinskega samostana, katerega je v 14. stoletju postavil Nikola Frankopanski.

V našem domu, ki je oddaljen od mesta 1 kilometer, nas že počakajo predhodniki, da nam zažele dobrodoščilo in po kranjsko »zašrangajo«. Mimogrede se znebiš nekaj stotakov in na zdravje popiješ kozarček žganja — »morska voda« —, ali pa liker — »morska voda s pelinom«. Potem skupaj popijemo nekaj kozarčkov pristne kapljice, se pri tem pobliže spoznamo, da je nadaljnje bivanje še prijetneje.

Komaj si uredimo ležišča, že hitimo po našem lepem vrtu, ki je ves poraščen z zelenim grmičevjem in raznimi travami, k morju. Na plaži je vse živo in mimogrede slišiš pikre pripombe, češ, da smo grupa ljudi poslana kot reklama za jogurt. Ker je bila ta pripomba delno opravičljiva, smo se morali prve dni res nekoliko skrivati pekočim sončnim žarkom. Olja za mazanje niti nismo potrebovali, kajti ležalne deske so bile od predhodnikov tako masne, da je to zadostovalo tudi za

nas. Opoldne nas je čakalo dobro kosilo in če želoдец ni bil zadovoljen s količino, si lahko »repetiral«.

Ker je bilo vreme v letošnji sezoni zelo muhasto, pretežno oblačno z dežjem, je bilo življenje v domu odvisno od vremena. Večkrat smo po ves teden lovili sončne žarke in izkoristili vsako priliko za kopanje. Če pa je bilo lepo vreme, se je po kosilu najbolj prilegel počitek, kajti v opoldanskih urah je sonce neusmiljeno žgalo.

Mladina se je neoziraje na vremenske prilike pretežno kopala. Ležalne blazine so bile redno v uporabi kot športni rekviziti, ki so nadomeščali jadrnice. Z njimi so šli celo v Selce in sicer tako; da je prvi par na čelu veslal, ostali trije pari pa so se držali za blazine. Videti so bili kot kaki brodomlci iz »Kon tikija«.

Vsakdo je želel, da bi bil ob povratku čimbolj zagorel, vendar pa je bila ta želja za marsikoga usodna. Dva dni je sledilo mazanje z oljem, spremljano z vzdihovanjem in poležavanjem v senci. Iste bolečine je preživljal tudi naš čoln, ki je vse dni sameval ob obali in zaman čakal goste.

Po večerji, ki nam je po večurnem popoldanskem kopanju prav dobro teknila, smo se razkropili na vse strani. Tisti, ki jim je morska sol izsušila grlo, so si priskrbeli pijačo in ob zvoških gramofonskih plošč zaplesali. Mladina je šla v mesto na plesno zabavo, ali pa v kino. Sicer pa je bila odločitev za plesno zabavo malo težja, ker si se v modernih hotelih, kakršni so v Crikvenici, predvsem v hotelu Terapija, prav lahko iznebil lepe vsotice denarja.

Najraje smo šli na sprehod ob obali. Zgodaj zvečer si še ujel nepozabni pogled zahajajočega sonca. Črički so neumorno peli svojo pesem, tako si se počutil kakor na domačem travniku. Motivov za osebni užitek res ni primanjkovalo. Kamere naših fotoamaterjev so prišle večkrat v poštev.

Pozno ponoči, ko so se nekateri zabavali na Crikveniški noči, smo v našem domu preživljali komarjevo noč. Neusmiljeno so nas napadali, tako da bi bili lahko proizvedli kar solidno količino krvi za našo medicino. V enourni bitki jih je padlo 32 kosov in nato je sledila mirna noč, toda ne za dolgo. Mlada petelina, ki sta domovala v soseščini vili, sta imela v zgodnjih jutranjih urah vedno pevske vaje. Marsikdo je v samih nočnih hlačah s kamni podil kričača. Tisti, ki so se vrnili iz mesta pozno ponoči, so mislili, da

vrtilo magnetofonske posnetke njihovega povratka.

Konec tedna smo prav težko zapustili prijetno in brezskrbno letovanje. Vsakdo, ki še ni bil v Crikvenici, naj prihodnje leto izkoristi ugodno in ceno bivanje v našem domu.

PERSONALNE VESTI

Zaposlovanje novih delavcev na račun rekonstrukcije podjetja je v glavnem končano. V času od 18. julija do 15. septembra smo na novo zaposlili 52 delavcev. Od tega je šlo za kritje potreb, ki so nastale zaradi odhoda večjega števila članov kolektiva v pokoj in na odsluženje kadrovskega roka.

Tako smo v tem času zaposlili naslednje delavce: Jankovič Francka, Stare Rozalija, Omejc Vinko, Porenta Ludvik, Ješe Ivana, Kern Leon, Kovač Stefan, Galjot Jože, Knafeljc Julka, Maček Jože, Globočnik Anton, Govekar Amalija, Gubanc Vinko, Belehar Janko, Treven Ljudmila, Čadež Zofija, Rekar Alojz, Plantar Ivan, Seljak Ivan, Kutin Gabrijela, Zerovnik Ljudmila, Dovč Antonija, Silc Franc, Tomc Milan, Cvek Jože, Kimovec Franc, Kimovec Jože, Rudolf Jerneja, Golob Marija, Tivadar Marija, Gašperlin Stanko, Dolinar Franc, Prestor Anica, Nastran Francka, Kadivec Božidar, Rajgelj Hedvika, Turniški Rudolf, Drnovšek Niko, Gale Dorotheja, Medved Andrej, Zibert Jakob, Sinkovec Jože, Farkaš Stefan, Naglič Ivan, Saviš Svetislav, Feher Ivan, Zadnik Cveto, Zadnik Marija, Malovrh Neža, Urbanček Tončka, Golob Marija, Stern Marija.

V tem času pa so podjetje zapustili: Zumer Stane, Beguš Ivan, Mikuš Makso, Levstik Janez, Ojstršek Vinko, Dacar Jožefa, Plestenjak Pavel, Dolinar Angela, Baloh Ivana, Perko Ferdinand, Logaj Alojz, Frantar Franc, Valter Ignac, Murko Ignac, Remic Julijana, Srebrnjak Jernej, Stirn Marija, Logar Vili, Teran Janez, Sredanovič Marjan, Blatnik Ignac, Kimovec Jože, Krek Ivan.

Pričujoča posnetka pa sta iz našega doma na Pokljuki

O naši

strokovni knjižnici

Leta 1921 je Franc Šumi iz Kranja preuredil nekdanjo – Florijanovo pristanišče v tovarno gumijastih izdelkov Vulkan, ki je leta 1931 prešla v tuje roke in se razvila pod imenom Sempert v vodilno podjetje gumarske stroke. V bivši Jugoslaviji je tovarna krila približno 80 odstotkov potreb po gumijastih izdelkih. Med zadnjo vojno je okupator do skrajnosti obremenil stroje za produkcijo proizvodov v vojne namene; strojni park se vse od ustanovitve ni obnavljal. Dediščina, ki jo je po osvoboditvi prevzela naša država, je bila precej klavrna. S preudarnim upravljanjem je nova tovarna Sava dosegala vedno večje uspehe v produkciji. Zaradi rastočih potreb produkcije gumijastih izdelkov se je obrat iz leta v leto širil, z izgradnjo novega obrata na Gaštejcu bo pa lahko zadostil vsem povpraševanjem po njegovih izdelkih.

Toliko na kratko o razvoju tovarne Sava. Omenili smo ga predvsem zaradi tesne zveze z razvojem njene strokovne knjižnice. Nobena tovarna, naj bo njen začetek še tako skromen, ne more obratovati brez strokovne literature. Vodilni kader je navezan naho kot na vsakdanji kruh. Nekdaj so si inženirji in delovodje nabavljali strokovno literaturo sami, le revije je nabavljala tovarna. Ob njihovem odhodu iz tovarne so šle z njimi tudi knjige. Zaradi naglega razvoja tehnike je naraščala tudi strokovna literatura. Zaradi visoke cene posameznih knjig in revij, ki so večinoma izhajale v inozemstvu, vodilno osebo ni moglo več nabavljati knjig in revij na lastne stroške. Nabavljati jih je morala uprava tovarne in jih dati v uporabo svojim nameščencem. Knjige in revije niso bile inventarizirane in katalogizirane. Tudi hranile se niso na določenem prostoru, ampak v raznih oddelkih po omarah in miznicah. Seveda se je pri takem gospodarjenju marsikaj izgubilo, uničilo itd. Letniki posameznih dragocenih revij so bili nepopolni, posamezni izvodi ne več nadomestljivi. Pri knjigah v več delih so se posamezni deli izgubili, pri drugih so manjkale strani in podobno. Skratka: tovarne in ustanove so posvečale premalo skrbi shranjevanju strokovne literature.

Približno takšen je bil zarodek vseh strokovnih knjižnic pri podjetjih, ustanovah in tovarnah, kjer knjižnice imajo. Večina ustanov nima urejenih knjižnic in gospodarijo s strokovno literaturo po starem, zgoraj opisanem načinu.

Do leta 1958 je bilo tako tudi v tovarni Sava. Imela je sicer prostor za knjižnico in nekaj novih knjižnih omar. V njih pa so bile križem nametane strokovne revije in knjige, po večini stare, ki jih pač nihče ni rabil. Novejša strokovna literatura je bila po oddelkih brez prave evidence. Vodstvo tovarne je končno prišlo do spozna-

nja, da bo le z urejeno knjižnico lahko opravičilo vedno večje izdatke za potrebno literaturo, ki predstavlja nazadnje nemajhen del osnovnih sredstev.

Ureditev knjižnice je bila poverjena knjižničarju Studijske knjižnice v Kranju. Revije so bile urejene (mnoge so seveda nepopolne), vložene in zanje napisane kartoteke do 9. julija, knjige pa pregledane in zložene po formatih do 18. julija 1958, tako da je nastavljeni honorarni uslužbenec Joško Horvat dne 1. avgusta 1958 lahko pričel z inventarizacijo knjig.

1. septembra 1958 smo pričeli s katalogizacijo knjig po Pravilniku za katalogizacijo knjig v znanstvenih knjižnicah. Poleg abecednega imenskega kataloga je bil izdelan tudi decimalni katalog. Celotna katalogizacija z vložitvijo knjig je bila končana januarja 1959. Ker je knjižničar delal v presledkih po nekaj ur dnevno, je bilo vse delo, če preračunamo ure v delovne dni po 7 ur, opravljeno v nepolnih štirih mesecih. Za 556 enot v 762 izvodih je bilo natipkanih preko 1900 kartotečnih listkov. Urejenih po letnikih je bilo 105 različnih revij in so bile zanje napravljene kartoteke. Večina knjižnega sklada je v omarah knjižnice, posamezni večji oddelki kot kemični pa jih hranijo v svojih omarah.

JANKO BAJDE

UREDITEV DELOVNE IN POSEBNE DOBE

Vsako leto nekaj članov kolektiva urejuje delovno dobo. Mnogo je od teh takih, ki ne vedo, kakšen je postopek pri vlaganju zahtev za ugotovitev delovne ali posebne dobe. Mnogi vsa leta zaposlitve niso pomislili, da bi pravočasno uredili delovno dobo, pa urejajo službena leta zadnje mesece pred upokojitvijo.

Da je proces pri nekaterih daljši, so krive tudi objektivne težave, predvsem pomanjkanje raznih dokumentov v letih od 1941 do 1945, po drugi strani pa neznanje ljudi, ki ne vedo, kakšne dokumente je treba predložiti.

Delo v knjižnici poteka od ureditve dalje nemoteno. Revije se sproti vpisujejo v kartoteke in vlagajo. Knjige, ki jih tovarna nabavlja, se po potrebi v presledkih katalogizirajo. Knjižni sklad se tako stalno veča. Danes šteje knjižnica že 1093 enot ter 158 strokovnih revij, od teh 37 inozemskih. – Predsoba, v kateri je knjižnica nameščena, je premajhna in tudi poslovanje v njej je moteno. Treba bo misliti na primeren prostor za knjižnico, posebej pa še za čitalnico, kjer bi bile revije vsakomur dostopne in študij nemoten.

V knjižnem skladu so dragocene knjige iz gumarske stroke v angleškem in nemškem jeziku (tudi nekaj ruskih je vmes), prav tako revije. Velik del sklada je posvečen kemiji, ki je hrbtenica gumarske stroke. Premajhno skrb smo do sedaj posvečali strojništvu in elektrotehniki. Poleg nabave znanstvenih in strokovnih knjig iz sorodnih strok bo treba poskrbeti za večjo zbirko raznih enciklopedij, leksikonov in slovarjev. Zaradi uporabnosti knjižnice je obstoječa zbirka le-teh vse premajhna. Te pomanjkljivosti (kot tudi vprašanje prostora) pa bo uprava tovarne ob razgledanosti in uvidevnosti upravnega vodstva z lahkoto rešila.

Delovno ali posebno dobo (NOV) urejuje odsek za delo pri ObLO Kranj. Uradne ure so vsak ponedeljek in petek od 9. do 12. ure in vsako sredo od 14. do 17. ure. Gornjemu organu je treba predložiti za uveljavitev delovne ali posebne dobe naslednje dokumente:

1. vlogo s točno navedbo vseh delodajalcev od začetka do konca zaposlitve;

2. sedaj veljavno delovno knjižico;

Vitamini in rudninske snovi

Poleg beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov ali sladkorjev potrebuje naše telo tudi rudninske snovi. Omenili bomo najvažnejše in predvsem tiste, ki jih v naši hrani najraje primanjkuje.

KALCIJ je važen za rast in razvoj kosti in zobovja ter za pravilno delovanje mišic in živčevja. Največ kalcija je v mleku in mlečnih izdelkih. Nekaj pa ga dobimo z rastlinsko hrano.

FOSFOR uravnava rast in razvoj kosti. Največ ga je v živalskih jetrih, srcu, suhem fižolu, mleku in jajcih.

ZELEZA je največ v barvilu rdečih krvničk v krvi. Te prenašajo kisik iz pljuč celicam po vsem telesu. Če v hrani primanjkuje železa, ne more telo ustvarjati dovolj barvnega barvila in obolimo za sladkornostjo, ki ni redko obolenje pri nas. Železa je največ v živalskih jetrih, nekaj ga je v zelenjavi, črnem kruhu, fižolu, orehih. — Najlaže pa izkoristi telo železo, ki je v jetrih in rumenjaku.

Čku. Tak otrok zaostane ne samo v telesnem, temveč tudi v duševnem

JOD. Na sprednji strani vratu imamo ščitno železo. Svoje sokove izloča naravnost v kri. Sok vsebuje jod, ki vpliva na preosnovo hrane in na rast človeka. Če v hrani ni dovolj železa, ta železa ne deluje pravilno in človek postane golšast. Težje posledice ima pomanjkanje joda v času nosečnosti in v dobi rasti pri otroku ter dojenrazvoju. Največ joda dobimo v morskikh ribah.

VITAMINI

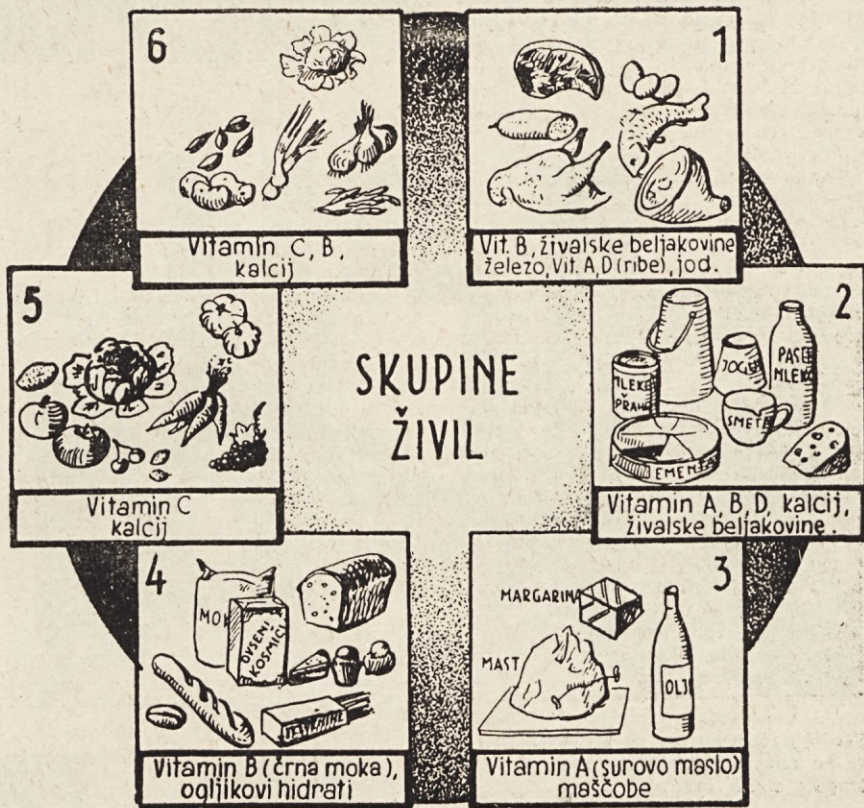
Dolgo časa je že znano, da se pri ljudeh in živalih pojavljajo razna obolenja, če ne dobivajo v hrani poleg že vseh omenjenih hranilnih snovi še neke zelo važne snovi, ki pa jih telo potrebuje v zelo majhnih količinah. — Imenujejo se vitamini. Neizogibno so potrebni za rast in normalen razvoj človeškega organizma.

Bolezen, ki so jo opisali že v 13. stoletju in so jo opazili pri mornarjih, ki so pluli v daljnih morjih, imenujemo skorbut.

so se hranili večinoma z oluščenicim rižem. Ljudje so postajali utrujeni, srce jim je močno utripalo, dobili so močne bolečine v mišicah. V riževi luščini so kasneje odkrili neko snov, ki je ozdravila bolne za to boleznijo, ki so jo imenovali »beri-beri«. To snov so imenovali vitamin B₁. Od živil ga vsebuje največ črni kruh, zato je ta bolj zdrav in za prehrano važnejši od belega.

VITAMIN D

V prvi polovici 19. stoletja je znani francoski zdravnik ugotovil, da se

3. odločbo o priznanju delovne dobe (izdano v letih 1952 do 1957);

4. staro delovno knjižico;

5. potrdila podjetij in ustanov.

Prosilci, ki nimajo dokumentov in uveljavljajo dobo zaposlitve s **pričami**, morajo za vsako zaposlitev navesti točen naslov dveh prič. Priče z območja kranjske občine bodo zaslišane pri tukajšnjem odseku za delo, priče z območja drugih občin pa pri pristojnih ObLO.

Za priznanje **posebne dobe** naj prosilci predložijo na vpogled vojaške knjižice ali uverenja posebne komisije ZB NOV.

Vsi tisti, ki so izgubili staro delovno knjižico ali jim je bila med vojno uničena in nimajo te delovne dobe vpisane v novi delovni knjižici, lahko dobijo **izpisek zaposlitve** iz osebne liste pri Republiškem zavodu za socialno zavarovanje — matična kartoteka. Omenjeni zavod je v Ljubljani, Kidričeva 5 in vodi evidenco od leta 1930 dalje.

Na ta način bo čas uveljavitve delovne dobe neprimerno skrajšan.

Če hočeš biti zdrav, naj bo vsaj v glavnih obrokih tvoje prehrane po eno izmed naznačenih živil

Nastopi zaradi pomanjkanja **VITAMINA C**. Dobimo ga največ v svežem sadju in zelenjavi. Pri tej bolezni človeku izpadajo zobje, krvavi iz dlesni, izgubi apetit in zelo oslabi. Pri nas ta bolezen v tako hudi obliki več ne nastopa. Lažje slabosti, utrujenost in rahle krvavitve iz dlesni pa niso redek pojav na pomlad tudi pri nas. V takem primeru že govorimo o lažjem pomanjkanju vitamina C. Popravi se tako stanje že po uživanju sveže zelenjave in sadja.

VITAMIN B₁

Tudi bolezen, ki je nastopila zaradi pomanjkanja vitamina B₁, je že davno opisana. Nastopala je pri ljudstvih, ki

pri otrocih, ki obolevajo za rahitisom, stanje zelo izboljša, če dobivajo redno ribje olje in če jih sončimo. Kasneje pa so že odkrili kemično snov, ki tako blago vpliva na rahitične otroke. Imenovali so jo vitamin D. Glavna vloga vitamina D v človekovem telesu je urejanje in preosnova rudninskih snovi kalcija in fosforja ter nalaganje teh dveh v kosti. Vitamin D v hrani in prisotnost sonca torej šele omogočita tema dvema snovema, da se pravilno naložita v kosteh in zobovju. Zato o pomenu sončenja in pravilni prehrani ne bo treba več govoriti, če nam je to znano.

PROSLAVA DNEVA BORCA

Na vseh proslavah na čast
prazniku so se zbrale velike
množice ljudi, ki so zavzele
poslušale govore

Svojci padlih borcev ob grobovih
se še enkrat spominjajo vse
tragike tistih časov

U SLIKI IN BESEDI

Tudi pionirji so z recitacijami
obudili spomine s tistimi
partizanskimi pesmimi, ki so
v tistih dneh klicale k upor

Zgledi vlečejo

Na vzdušje v podjetju vplivajo — v negativnem smislu seveda — predvsem človeške slabosti. Kdor upa, da bo kdaj drugače, je prevelik optimist, kajti človek bo kljub vsem kulturnim in socialnim spremembam ostal še vedno samo človek z vsemi svojimi slabostmi. Toda s tem še ni rečeno, da bi se z večkratnim opozarjanjem na te stvari le ne preprečila prevelika pretiravanja.

Poglejmo sedaj, kako take neprijetne lastnosti posameznih nadrejenih vplivajo na počutje v podjetju. Če obravnavamo najprej nadrejene, t. j. nadrejene osebe, to še ne pomeni, da obstojajo take slabosti samo »zgoraj«. Vsak v podjetju ima namreč svoje slabosti in napake, vendar te slabosti spodaj ne motijo toliko vzdušja v podjetju. Razlika je namreč, če je n. pr. vedno slabo razpoložen tovariš Janez ali pa njegov šef.

Preidimo sedaj k stvari: So ljudje, ki svojevrstno reagirajo, če napredujejo in so drugim nadrejeni. Takoj se spremene, kot kameleon. Navzamejo se grobosti, ne ravno popolnoma kaplarskih, toda vseeno takih, ki zadržujejo vzdušje v skupini ali oddelku. Razumljivo je, da disciplina mora biti in večkrat tudi ne škoduje, če se z malo pridruženja razčisti zavožena situacija. Nihče ne bo vzel tega tragično. Toda grob ton bo že iz principa ohladil vzdušje v podjetju in prekinil kontakt nadrejenih ljudi s podrejenimi.

Se slabši so tisti, ki so sami vase zagledani, nečimerni in pri katerih ima veljavo samo njihovo mnenje. Taki ljudje verujejo, da je njihov ton in ravnanje samo že zveličavno zato, ker so drugim nadrejeni. Kdor si upa zastopati samo svoje mnenje, je za vedno opravil. Včasih zveni malo čudno, da se ravnajo taki ljudje izven podjetja v ostalih organizacijah kot dobri demokrati, vendar v podjetju, kjer predstavljajo »nekaj«, zatajijo demokratsko nastopanje. Ti ljudje torej že v kali zadušijo vsako osebno iniciativo podrejenih, posledice tega pa so kmalu vidne.

Neznosno učinkuje tretja skupina, skupina »prevzetnih«. Popolnoma spremenjeni, naravnost nepristopni hodijo po obratu, komaj opazijo in poznajo prejšnje kolege in redko reagirajo na pozdrav. Prepričani so, da se nadrejeni ločijo od podrejenih samo po obvečevanju na distanco. Vendar se motijo, kajti pozabljajo, da samo človeški odnos deluje trajno in rodi uspehe.

Teh kritičnih opazovanj ni treba posploševati. Povsod se dobe pleve in pšenica. Dobri poznavalci ljudi celo trdijo, da tiči pod grobo lupino večkrat dobro jedro in marsikateri, ki je

razvit kot prevzetan in važen, je v stvari nedolžen in ga napadajo samo včasih določeni kompleksi. Kdor pa vendar veruje, da vse to ni važno in da je odločilno samo strokovno znanje, naj ve, da samo strokovno znanje, brez ostalih vrtilin, še ne napravi nadrejenega.

Š p o š r p t o š r p t o r t

Začeli smo z množično športno dejavnostjo v kolektivu

Če je v letu 1959 veljalo načelo - razviti športno življenje v delovnih kolektivih v tako širino, da noben kolektiv ne bo izostal, mora za letošnje in prihodnje leto veljati načelo - povečati sedanje število delavcev v športu v kolektivu s tem, da postane udejstvovanje zaposlenim življenjska potreba in nujnost.

Iniciator nadaljnega razvoja in razširitve športa v kolektivih mora biti sindikalna organizacija. Ta mora biti organizator vsakovrstnih tekmovanj.

Danes se v športu že udejstvuje precej delavcev in uslužbencev in to nam pove, da šport zavzema v kolektivih vidno mesto. Vendar moramo ugotoviti, da so to šele prvi začetki razvoja in razširitve športa v kolektivih. Treba je imeti pred očmi dejstvo, da so za to izkoriščene le male možnosti, ki obstojajo v delovnih kolektivih za vsestranski razvoj športa in razvedrila.

Struktura mladih ljudi in stanje športnega življenja v kolektivih terjata namreč novih oblik, ki nam bodo zagotovile stalnost udejstvovanja v športu tako v letnem kot v zimskem času in ki nam bodo zagotovile tudi smotrno izkoriščanje prostega časa. V tem primeru bo tudi drugačno gledanje na šport in kar je najvažnejše, tudi tu bo dobila skrb za človeka svoje mesto. Nadaljnji ukrep bi moral biti ta, da omogočimo tekmovalni sistem delovnih kolektivov na vseh nivojih, da še bolj razvijemo sistem raznih tekmovanj in da ne zapostavljamo

V splošnem pa še vedno velja pravilo: »Kakršen klic, takšen odmev!«

Zato so za uspeh in dobro vzdušje v podjetju potrebni taki odnosi, da bo vsak imel možnost in voljo do sodelovanja in da mu njegovo delo ne bo samo vir zaslužka, ampak tudi zadovoljstva. Podjetje mora namreč biti celota. Ono naj ne sestoji iz anonimne mase in gotovega števila nadrejenih ljudi, temveč mora biti zgrajeno na pomoči in zaupanju vsakega zaposlenega.

Le na ta način bodo prišle pri vseh zaposlenih do izraza vse fizične in umske sposobnosti in njihova navezanost na podjetje.

tekmovanj po strokah, ki smo jih do sedaj zapostavljali.

Športno razvedrilo bi v poletnih mesecih lahko prinesli tudi v počitniške domove. Kaj bi pomenilo za delovne ljudi, če bi z malenkostnimi stroški nabavili športne rekvizite, ki bi služili kot dopolnilo k oddihu. To bi na vsak način vneslo povsem nove elemente v dopust naših ljudi — naprednejše in koristnejše od tistih, ki jih še zelo pogosto srečujemo in ki se zadržujejo in jenjajo ob alkoholu.

Z ozirom na družbeno politični razvoj delovnega kolektiva v komuni, na njegov vpliv na dogajanja v okolici na ostale organizacijske in ekonomske pogoje, moramo danes stremeti za tem, da dosežemo tiste rezultate v proizvodnji, ki jih od vseh nas zahtevajo napredek in cilji skupnosti in zaradi tega lahko vse te predloge zagovarjamo.

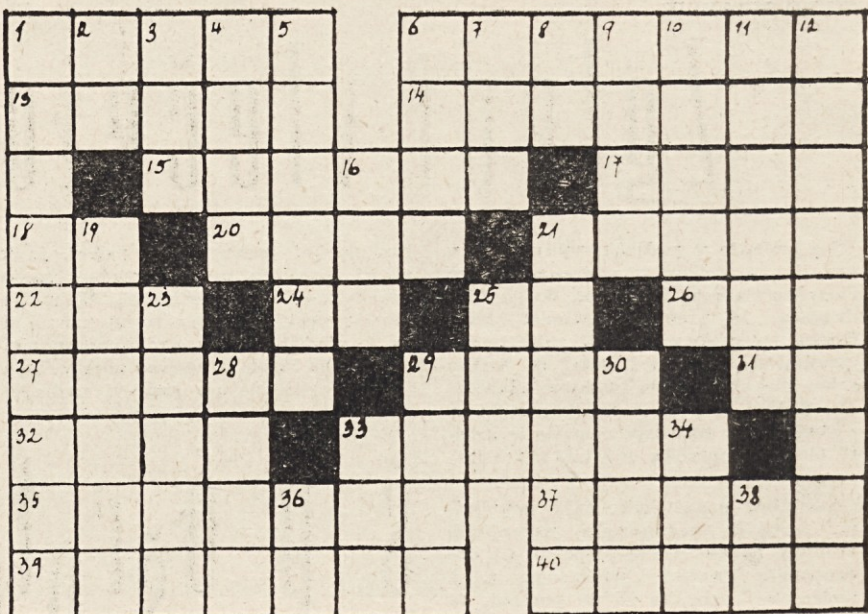
Mladinke in mladinci!

Udeležite se redne mladinske konference, ki bo v nedeljo, 30. oktobra 1960 v sejni dvorani kolektiva. Če si zaveden, se boš konference sigurno udeležil.

Mladinski aktiv!

DOPUSTNIKI pozor!

Uredništvo »SAVE« želi izvedeti, kako ste preživeli dopust. Z veseljem bo sprejelo vaše dopise. Zlasti bo to vaše sodelovanje z uredništvom poživilo naš list, hkrati pa bo iz prispevkov komisija lahko razbrala, kako ste zadovoljni z organizacijo letošnjega letovanja, oziroma kaj predlagate za prihodnje leto. Pošljite nam torej vsaj kratek zapis z dopusta, ki ste ga že preživeli ali ga pravkar uživajte. Posebno bomo zadovoljni, če nam boste poslali vtise, ki ste jih nabrali v našem počitniškem domu v Crikvenici.

Vodoravno: 1. telovadna vaja, 6. podojen, istega rodu, 13. obrežje, 14. rezilo, oster rob, 15. plodovi, 17. Avar, 18. ime črke, 20. upanje; tudi žensko ime, 21. denarna nagrada za delo (množ.), 22. števnik, 24. samo, 25. glasbena oznaka za »tremolo« (začetni črki), 26. okrepljena nikalnica, 27. siten, smerav otrok, 29. pred tem, 31. njc, 32. vzvišen prostor v gledališču, 33. tuja beseda za središče, 35. travnik, 37. žensko ime, 39. nosilna bruna, 40. pijača.

Navpično: 1. nagajivost, 2. predlog, 3. doba, obdobje, 4. polet, zanos, 5.

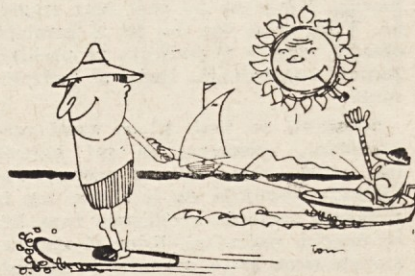
priprava za skakanje iz letal, 6. nočna ptica, središče vrtenja, 8. konec polčtoka v morju, 9. stara mera za površino njiv, 10. zofa, 11. znak =, 12. slovnično ločilo pri premem govoru, 16. pesmi hvalnice (narobe moško ime), 19. orodje za vrtnanje lukenj, 21. vmesna stena, 23. borišče, 25. bodica, 28. pok po blisku, 29. prepjevati, 30. žensko ime, 33. vodovodna naprava, 34. del telesa pri nekaterih živalih, 36. začetnici priimka in imena slovenskega pesnika (Ciciban, Sto ugank), 38. medmet nestrpnosti in priganjanja.

ZA SMEH in razvedrilo

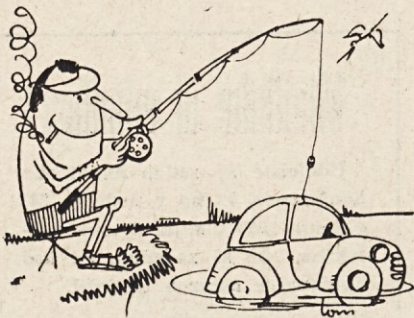

Janez: Veš včeraj smo pa morali iti vsi iz kinodvorane.
Francelj: Zakaj???

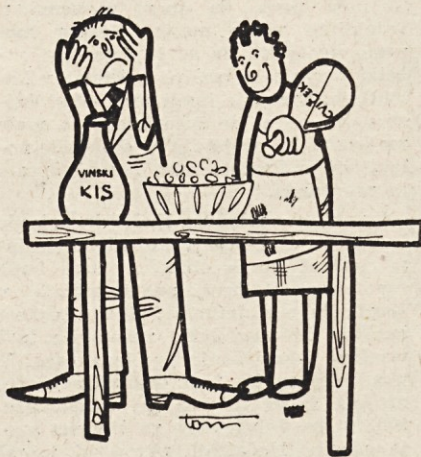
Janez: Predstave je bilo konec.

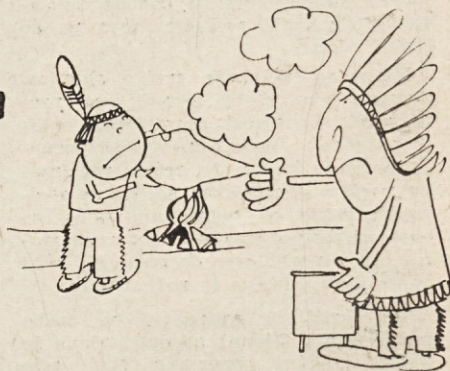
Ne tako hitro

Dober lov

Janez: Francelj ne tega!
Francelj: Oh, nič zato, saj je oni še dražji.

Ze zopet si pozabil vejico?!

Glasilo delovnega kolektiva tovarne gumi-
mijevih izdelkov »Sava« Kranj — Izdaja
uprava podjetja — Ureja redakcijski
odbor — Glavni in odgovorni urednik
Marko Štuhec — Tehnični urednik **Gove
Janez** — Uredniki rubrik: **ing. Drago
Smodiš, Slavko Šolar, Štefan Gruber,
Franci Prislan ml., Stane Razdrh, Mari-
jan Peneš in Ivan Pintar** — Glasilo iz-
haja vsak drugi mesec — Tiska ČP
»Gorenjski tisk« v Kranju — Naklada
1450 izvodov

